

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۶ تیر ماه ۱۳۲۳ *

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - قرائت گزارش شعبه اول راجع بنمایندگی آقای دکتر آقایان و موکول شدن به بعد
- ۳ - طرح گزارش مربوط بنمایندگی آقای رحیم زاده خومی از تبریز
- ۴ - موقع دستور جلسه آتی - ختم جلسه

مجلس یکساعت قبل از ظهر بریاست آقای امیر تیمور (نایب رئیس) تشکیل گردید

صورت مجلس روز یکشنبه ۴ تیر ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند *

[۱ - تصویب صورت مجلس]

نایب رئیس - آقای حکمت

رضاحکمت - جلسه گذشته که اعتبار نامه آقایان نمایندگان تبریز مطرح بود بنده اجازه خواستم از من سؤال نشد که آیا موافق بودم یا مخالف بنده را در صورت مجلس مخالف نوشته بودند در صورتیکه بنده موافق بودم و بعنوان موافق اجازه خواسته بودم خواستم تقاضا کنم این قسمت اصلاح شود .

نایب رئیس - اصلاح میشود . آقای مجدضیائی در صورت

مجلس نظری دارید ؟

مجدضیائی - آقای ذوالفقاری را غایب بی اجازه نوشته اند و ایشان توسط من از مقام ریاست اجازه خواسته اند .
نایب رئیس - به کمیسیون مراجعه میشود و بعد از تصویب اجازه ایشان اصلاح خواهد شد . آقای طباطبائی در صورت مجلس نظری دارید ؟

محمد طباطبائی - خیر قبل از دستور .

نایب رئیس - در صورت مجلس نظر دیگری نیست ؟

(گفته شد - خیر) صورت مجلس تصویب شد .

* عین مذاکرات مشروح چهل و یکمین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)
اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

* اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه - آقایان : شجاع - قبادیان
غائبین بی اجازه - آقایان : ذوالفقاری - حکفائی - آصف - امامی - نوبخت - تیمورنیش - ساسان - سیف پور - نهرانچی
خلعت بری
دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : بیات - خاکباز

[۲] - قرائت گزارش شعبه اول راجع بنمایندگی

آقای دکتر آقایان و موکول شدن به جلسه بعد

نایب رئیس - چند نفر از آقایان اجازه خواسته اند قبل از دستور صحبت کنند ولی چون وقت گذشته است اگر آقایان اجازه میفرمایند وارد دستور شویم و بعد از دستور هم مجال خواهد بود که آقایان صحبت کنند (صحیح است) حالا اجازه میفرمائید وارد دستور شویم؟ (صحیح است) آقای شریعت زاده.

(آقای شریعت زاده مخبر شعبه اول گزارش انتخابات ارامنه جنوب و نمایندگی آقای دکتر آقایان را بشرح زیر خواندند)

گزارش از شعبه اول بمجلس شورای ملی
گزارش راجع بانتخابات ارامنه نقاط جنوب ذیلاً بعرض مجلس شورای ملی میسرند:

چندی بعد از انتشار فرمان انتخابات طبق مقررات ماده ۱۴ قانون انتخابات انجمن مرکزی انتخابات ارامنه جنوب در فرمانداری تهران تشکیل گردید.

انجمن نامبرده پس از انتخاب هیئت رئیسه بشرحی که در صورت مجلس ها و آخرین گزارش مفصل انجمن مزبور مندرج است باجرائ وظایف خود شروع نموده و برای تشکیل انجمن های نظارت در شانزده حوزه فرعی و تهیه سایر مقدمات انتخابات تصمیمات مقتضی را اتخاذ و اجرا کرده است.

انجمن نظارت مرکزی در تهران از تاریخ چهارم آذرماه تا آخر وقت روز ۱۱ آذر ماه ۱۳۲۲ تعرفه توزیع و ۳۰۸۷ رأی اخذ و قرائت کرده است.

طبق صورت مجلس های انجمن های نظارت فرعی شانزده گانه زیر موجود در پرونده انتخابات. بشماره پهلوی - رشت - قزوین - خرقان - همدان - اراک - کمره - وخین - چاپلق - برورد - ملایر - اصفهان - فریدن - اهواز و توابع - چهارمحال - مشهد - مازندران. انتخابات آن حوزه ها یعنی توزیع غیر فله ای آراء و قرائت آنها انجام یافت ولی انجمن نظارت مرکزی طبق مندرجات گزارش مبسوط خود آراء

بانتخاب ارامنه چهار محال اصفهان روشی اتخاذ نموده که شایسته است توضیح شود.

اولاً - شکایات و اعتراضات واصله را (جز در مورد عدّه رأی دهندگان) بغیر موجه و مردود تشخیص داده است. ثانیاً - انجمن مرکزی راجع بشکایات واصله دائر باینکه در چهار محال ۱۷۰۰ نفر رأی دهنده سکونت ندارند مطابق اصول در مقام رسیدگی و تحقیق برآمده باین معنی که از مقامات رسمی کتباً راجع باینکه رأی دهندگان در دوره های قبل پرسشهایی نموده به علاوه به پرونده های ادوار گذشته مراجعه کرده اند.

طبق مندرجات گزارش مبسوط انجمن مرکزی پس از مراجعه انجمن پیرونده های دوره های گذشته معلوم شد که در دوره های سابق در چهار محال تا ۱۲۶۶ تعرفه هم توزیع شده است. همچنین طبق مندرجات صورت مجلس مفصل انجمن مرکزی پاسخ وزارت کشور و فرمانداری محل واصله بانجمن صریح در این معنی است که جز باین دوره های گذشته از حیث شماره های تعرفه های توزیع شده مؤید صحبت جریانی انتخابات چهار محال بوده و اضافه میکند که شکایات واصله از تحریکات کسانی است که کاندیدای آنها موفق نشده است. در هر صورت انجمن نظارت مرکزی بجای این که ادله موجوده را مورد رسیدگی و سنجش قرار داد تصمیم صریحی اتخاذ نمیدارد این وظیفه را انجام نداده و بالاخره به عنوان اینکه توضیحات مقامات رسمی راجع باینکه سکونت دارندگان ارامنه چهار محال اصفهان روشن نیست در اتخاذ تصمیم نهایی و صادر کردن اعتبارنامه اقدام نیکرده است.

فرمانداری تهران صورت آخرین جلسه انجمن نظارت مرکزی و پرونده انتخابات را بپرونده شانزدهم مورخ ۱۶ اردیبهشت ۱۳۲۳ بوزارت کشور ارسال نمود.

نامه مزبور و صورت مجلس پیوست آن نشانی میشود که فرمانداری تهران عده ای از اعضاء علی البدل برای تشکیل انجمن را اتخاذ تصمیم نهایی دعوت کرده است ولی عده کافی از اعضاء انجمن حضور بهم نرسانیده و اکثریت حاصل نشده

و بنا به تشخیص حاضرین مندرج در صورت مجلس مزبور عده ای از غائبین مستنکف از حضور شناخته شده و بدین جهت پرونده انتخابات بوزارت کشور ارسال گردید تا مطابق تقاضای انجمن مرکزی مجلس شورای ملی قضاوت نماید.

شعبه اول پس از قرائت محترفات پرونده و وقت در جوابی که خلاصه آن در این گزارش بعرض رسید با کثرت آراء خودداری انجمن مرکزی را در اظهار رأی قطعی نسبت بانتخاب چهار محال اصفهان و نیز خودداری از صدور اعتبارنامه را غیر موجه تشخیص میدهند و با کثرت آراء نمایندگی آقای دکتر الکساندر آقایان را که با داشتن ۵۷۴۳ رأی از ۱۰۵۶۸ رأی حائز اکثریت است تصدیق و گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میکنند.

نایب رئیس - آقای دکتر کشاورز.

دکتر کشاورز - مخالفم.

نایب رئیس - آقای فداکار.

فداکار - بنده هم مخالفم.

نایب رئیس - به جلسه بعد موکول میشود.

[۳] - طرح گزارش مربوط بنمایندگی آقای رحیم زاده خوئی از تبریز

نایب رئیس - در دستور اعتبارنامه چند نفر از آقایان نمایندگان تبریز است اما بواسطه غفلی که در طبع گزارشهای کمیسیون در مطبوعه بعمل آمده است متأسفانه خبرهایی چاپی موجود نیست و لی بنظر بنده مانعی نخواهد بود اگر مجلس موافقت کند مطرح میشود (همه نمایندگان)

جمعی از نمایندگان - مانعی ندارد - مطرح شود

عده دیگر از نمایندگان - مانع دارد باید بماند برای جلسه بعد

نایب رئیس - اعتبارنامه آقای رحیم زاده خوئی از تبریز مطرح است. آقای شریعت زاده.

مهندس فریور - باید طبع و توزیع شود

نایب رئیس - بمرکز مجلس رسید که طبع و توزیع نشده است

مهندس فریور - بنده هم مخالفم و بنده هم مخالفم

دشمنی - اگر نظامنامه مانع است نمیشود مطرح نمود باید طبق نظامنامه عمل کرد

نایب رئیس - مخالف نظامنامه که مجلس رفتار نمیکند حالا رأی میگیریم اگر مجلس موافقت کرد مطرح میشود
مهندس فریور - بر طبق نظامنامه باید ۲۴ ساعت قبل از طرح طبع و توزیع شود

نایب رئیس - از يك طرف نظامنامه میگوید باید طبع و توزیع شود از يك طرف هم تصریح میکنند که در این جلسه مطرح شود حالا بسته است بنظر مجلس. آقای نقابت نظری دارید؟

نقابت - عرض کنم راجع با انتخابات و طرح اعتبار نامه نمایندگان فقط ماده ۵ را داریم که اگر در جلسه قرائت شد و مخالفت شد جلسه بعد مطرح میشود

جمعی از نمایندگان - صحیح است
مهندس فریور - نوشته شده در آن جلسه مطرح نمی شود.

نقابت - یعنی در جلسه بعد مطرح میشود
مهندس فریور - نخیر آقا جلسه بعد نمیشود
نقابت - اجازه بفرمائید بنده ماده را بخوانم ماده صریح است و بشرح زیر ماده ۵ را خواندند:

ماده پنجم - پس از آنکه مخبرین راپورتهای شعب رادر مجلس قرائت نمودند در مورد انتخاباتی که صحت آن را شعبات تصدیق نموده و در مجلس معارض ندارند مجلس برای هر يك جدا گانه رأی میدهد و رئیس اسامی آنهايکه صحت انتخاباتشان محقق شده اعلام میکنند در صورتیکه راپرت شعبه مشعر بر عدم صحت انتخابی باشد یا اینکه در باب انتخاب شخصی از بین نمایندگان معارض باشد مباحثه آن در همان روزی که راپرت قرائت میشود واقع نخواهد شد.

مهندس فریور - توجه نمودید نوشته در همان جلسه مطرح نمیشود
نقابت - اجازه بفرمائید عرض بنده تمام بشود بعد هم نوبت آقای مهندس فریور است عرض من بحضورتان این که قید

نموده در آن روز مطرح نمیشود البته اگر هیچوقت مطرح نکنیم خلاف مصلحت است پس باید جلسه بعدی را قرار بدهیم و در اولین جلسه بعد که مجلس تشکیل میشود و آن اعتبارنامه مطرح میشود (صحیح است) و هیچوقت چند جلسه فاصله نداشته مگر با اجازه مجلس اما راجع به طرح گزارشها گزارش هائی است که از کمیسیون هائی آید کمیسیون دارائی، کمیسیون داد گستری و سایر کمیسیون ها نه از شعبه زیرا راپرت شعبه آمد و قرائت شد و باستحضار آقایان رسید این فاصله برای اینست که اشخاصی که موافقت و یا مخالفتند در ظرف يك زمانی بروند مراجعه کنند به اسناد و ادله آن و آن راپرت که ۲۴ ساعت قبل باید طبع و توزیع شود مربوط به راپرت کمیسیون هاست و این راپرت از شعبه آمده نه از کمیسیون.

نایب رئیس - اجازه بفرمائید آقا - بنظر بنده همانطور که ماده ۵ را آقای نقابت قرائت کردند و بنظر مجلس رسید طرح جز در مجلس هیچ منبع نظامنامه ندارد و ماده ۵ هم صراحت دارد بنابراین اگر موافقت بفرمائید مطرح میکنیم
مهندس فریور - بنده آقا عرض دارم.

مجد ضیائی - بنده اخطار نظامنامه دارم.
نایب رئیس - بفرمائید.

مجد ضیائی - ماده ۲۶ میگوید: راپرت کمیسیون در خصوص طرح یا لایحه قوانینی که بآن ارجاع شده در مجلس علنی داده میشود و در صورتیکه مجلس تصویب نماید در همان جلسه قرائت میشود. راپرت مزبور با استثنای مواردیکه مجلس فوریت آنرا تصدیق میکند لا اقل ۲۴ ساعت قبل از مباحثه طبع و توزیع میشود.

نایب رئیس - آقا این اخطار شما وارد نیست. آقای مهندس فریور.

مهندس فریور - بنده میدانم چطور است که گاهی اوقات در این مدت قلیلی که بنده در اینجا هستم مراعات مواد نظامنامه میشود واجب و ترکش حرام و گاهی اوقات خیلی مبهم و بسته بنظر مجلس است حالا بعضی ها میکنند

بگویند آقا سابقه فلان قسم است بنده در این دو سه ماهی که اینجا بودم ده دفعه سابقه عمل نشان داده است که راپرت شعبه راجع با انتخاب يك کسی مطرح شده و نسبت بآن مخالفت شده در جلسه بعدی هم مطرح نشده سه جلسه بعد هم مطرح نشده و یکماه عقب مانده است.

نقابت - عرض کردم مگر با اجازه مجلس.

مهندس فریور - اجازه بدهید آقا همانطوریکه شما فرمایش فرمودید و به بنده تذکر دادید و اطاعت کردم جنابعالی هم کمی مهلت بدهید. بلی بهر صورت یکی راجع به انتخاب خود من در جلسه بعدش مطرح نشد آخر آقا يك نام و دو هوا که باین صراحت نمیشود آنوقت آقا گذشته از همه چیز بنده الا آن میخواهم رأی بدهم چون راپرت چاپی نرسیده و اصلاً درش مطالعه نکرده ام چطور میتوانم رأی بدهم همه آقایان هم همینطورند.

نایب رئیس - همانطور که بعرض رسید برای طرح آن هیچ مانع نظامنامه نیست بنابراین مجلس هم موافقت کرد.
مهندس فریور - پس اقلأ رأی بگیریید آقا...

نایب رئیس - آقای شریعت زاده.

شریعت زاده - اجازه ای که بنده خواسته بودم راجع بهمین موضوع بود.

نایب رئیس - آن تمام شد بفرمائید مخالفت خودتان را اظهار کنید.

شریعت زاده - طرح اعتبار نامه آقای خوئی موقی بدست بنده داده که راجع با انتخابات شهر تبریز و اطرافش حقایقی را بعرض نمایندگان ملت برسانم بنده آقای خوئی یا سایر آقایانرا درست نمیشناسم ازین نظر است که لازمست تذکر بدهم که من در مخالفت با اعتبار نامه ایشان هیچ نظر شخصی ندارم بنظر بنده احترام با احساسات يك قسمتی از ملت ایران یعنی اهالی تبریز است که آنجا مهد پرورش آزادی ایران و موجد اساس مشروطیت است (صحیح است) از این نظر اگر من در نتیجه مطالعائی که کردم و اطلاعاتی که بدستم رسیده با اینسکه متوجه شدم اصل آزادی وصحت

جریان و اصل حاکمیت قانون در انتخابات آنجا مراعات نشده است اگر تشخیص خودم را بعرض مجلس شورای ملی نمیرساندم بنام مخالفت مسلماً در برابر ملت ایران مسئول بودم از این نظر است که لازم میدانم توضیحاتی بعرض مجلس شورای ملی برسانم بنده در پیشگاه نمایندگان ملت اعلام میدارم که در انتخابات تبریز تهدید و تطمیع و بسیاری از اعمال دیگری که محتاج بتوضیح نیست بوقوع پیوسته (فرمانفرمائیان - وسایر جاها) بنابراین وظیفه نمایندگان ملت است که صداهای اهالی آذربایجان را که بوسیله شکایت نامه ها در همین پرونده منعکس شده است مورد توجه مخصوص قرار بدهند در مقدمات انتخابات اشخاصیکه نظرهای خصوصی داشته اند وسایل کار و متصدیان آن زمانرا تطمیع کرده اند برای اینکه انجمن نظارت مطابق میل آنها تشکیل شود این حقیقتی که عرض میکنم در پرونده منعکس است بعلاوه يك حقیقتی است که در شهر تبریز در پیشگاه تمام معتمدین و مبصرین آن شهر ثابت است این جا است که مجلس باید يك قضاوت سیاسی متکی باصل عدالت بکند زیرا که این وقایع انعکاش بکیفیتی که از نظر قانونی همانطوریکه در پیشگاه يك محکمه قضائی مؤثر میتواند باشد در عمل انتخابات غیر ممکن است و از همین نظر است که مقنن قضاوت در خصوص انتخابات را به مجلس شورای ملی تفویض کرده چرا برای اینکه مجلس لسان احساسات ملت باشد و تحت تأثیر دقت و مطالعه بیطرفانه با اعمال نیروی علمی و احساسات پاک حقیقت را کشف کند و این بهیچوجه پای بند نظامات و قواعدی که در قوه قضائیه معمولاً باید جاری باشد نمیتواند باشد از این نظر است که بنده میخواهم عرض کنم طبع این خبر و نشرش بین نمایندگان ملت ضرورت قطعی داشته است بعلاوه بنده در عین حال که بآزاده نمایندگان ملت اطاعت میکنم و تعظیم میکنم عرض میکنم که از نظر روح و مفاد عمومی نظامنامه نمی بایستی این مطلب در این جلسه طرح شود
بعضی از نمایندگان - (صحیح است)

شریعت زاده - زیر اشعبه و کمیسیون همه اینها عوامل کار

و سازمانهای کار در مجلس هستند و دلیلی ندارد در مورد بیکه خبر کمیسیونها بایستی طبع شود. خبر شعبه طبع نشود.

نایب رئیس - خارج از موضوع است

شریعت زاده - چه فرمودید؟

نایب رئیس - عرض کردم چون این قضیه تمام شد از موضوع خارج است

شریعت زاده - خیلی مربوط به موضوع است. بعضی از کاندیدها از یک جریان خلاف حقیقتی در مورد انتخابات شهر

تبریز استفاده کردند در این موضوع بنده با دقتی که ضرورت داشت در پشت همین تریبون توضیحاتی عرض نمایم که ملت

رساندم ثابت کردم که هیچ یک از مقامات غیر ایرانی در کار انتخابات که اختصاص بملت ایران دارد دخالت نکرده است

و بنایدهم بکنند و علاوه بر اینکه این مطلب حقیقت نداشته است و یک عدد از این انتشار خلاف حقیقت سوء استفاده کرده اند

این موضوع هم بایستی مورد توجه کامل آقایان نمایندگان ملت واقع شود. چرا از این نظر که با تمام قوائیکه از ملت

ایران ناشی است برای تقویت و خدمت باصل آزادی دنیا کمک کرده ایم کمک بملتهائی کرده ایم که آنها برای درهم شکستن

استبداد و خودسری و تثبیت اصل آزادی در دنیا جانفشانی میکنند بنابراین ما هم باید قطع داشته باشیم که نسبتی که

حاکم از مداخله در امور انتخاباتی داده میشود مقرون بحقیقت نیست (صحیح است) پس آن کسانی که از این انتشارات خلاف

حقیقت سوء استفاده کرده اند حتی نسبت با احترام حسن رابطه تغییر ناپذیر ملت ایران و ملل متفق که وظیفه خود را انجام

نداده اند از این نقطه نظر قابل توجه است که این فهمیده شود اشخاص و وضعیت اخلاقیشان چیست و از همین نظر بوده است

که یک قسمت از ملت ایران یعنی انتخاب کنندگان حوزه انتخاباتی شهر تبریز این حقیقت را تشخیص داده و نسبت به

یک عدم ای از همین کاندیدها که میخواهند از این انتشارات خلاف حقیقت استفاده بکنند تنفر خودشان را اظهار کردند

و آنها موفق شدند در نتیجه این بوی بدی که عرض کردم که آنها بیکه که میخواهند از این انتشار خلاف حقیقت استفاده

کنند تشخیص دادند که در عین حال باید از موقعیت بیکه که از کاندیدهای که زمینه محکم مجلسی دارند استفاده کنند از این نظر تحت تأثیر همان تهدیدات این عناصر را هم با خود تلفیق کردند و از قوای آنها استفاده کردند اینجا است که یک مسئله قضائی پیش میآید و آن این است (من نظر قضائی خودم را اظهار میکنم و امیدوار هستم که چون با حسن نیت است مورد دقت واقع شود) در هر يك از این موارد کسانی که دارای زمینه مجلسی و رأی بوده اند و وسایل تهدید آمیز در مورد آنها بکار برفته است و در هر صورت در نتیجه جریان عادی انتخاب شده اند آنها انتخابشان قابل تردید نیست و از همین نظر من با انتخاب آنها موافقت کردم این نکته را برای آن کسانی که بدون مطالعه تصور میکنند از نظر اصول ضرورت قطعی دارد که اگر با انتخاب یعنی نمایندگی یکی مخالفت شد نسبت به همه مخالفتش اتوماتیکمان حتمی است عرض میکنم که این اشتباه است مطلبی که با استدلال بنده مربوط است این است که بعد از اعلام ختم انتخابات و اعلان نام حائزین اکثریت چنانکه پرونده ها نشان میدهند شکایت بسیاری که قبل از اعلان ختم انتخابات واصل شده بود و شکایات واصله بعد از آن پرونده ها را پر کرده اند این شکایات از کیست و شاکیان چه اشخاصی هستند اینها از توده بی آلائی و پاک و از افراد محترم و موثق آذربایجان بوده و بالاخره ندای قلب کسانی است که ملت ایران از آنها باید حشمتی بکنند برای اینکه آنها در حفظ اساس مشروطیت و آزادی ایران خدمت کرده اند (صحیح است) شکایات واصله بعد از اعلان هیئت نظارت مرکزی را در تحت تأثیر آورده (زیرا ندای حقیقت است و ندای حقیقت همیشه مؤثر است) که بین آنها راجع بطلان انتخابات و لزوم تجدید انتخابات بحث طولانی شده و در نتیجه مباحثه زیاد بالاخره پیشنهاد شد که رأی مخفی گرفته شود فوراً معلومی که برای گرفتن رأی مخفی انتخاب شده است دو تا جلسه است یکی لازم هست یکی لازم نیست - بنا بر معهود بین اعضای انجمن لازم هست یعنی بطلان و تجدید لازم است و بنا بر معهود بین آنها لازم نیست یعنی انتخابات صحیح است این مباحثه بیش از سه ساعت

مردم چهاردهم قانون گذاری

مذاکرات مجلس

در انجمن بطول انجامیده و بالاخره در نتیجه مشاوره چنانکه گفته اند بر ارشدرای مخفی گرفته شود از عده حضار مخفی رأی دادند یعنی بطلان و تجدید لازم است سه نفر رأی دادند لازم نیست یعنی چون مباحثات شده است در انجمن بالاخره در نتیجه پیشنهاد رئیس انجمن که این دو به متشاء يك مشکلاتی است خوب است این رأی را تغییر بدهیم آقایان میدانند که از نظر اصول يك سازمانی که در حدود قوانین مربوطه رأی داده دیگر مجاز در تجدید نیست مگر اینکه قانون اجازه بدهد اینها این رأی را تغییر داده اند گفته اند بهترش این است که باین آقایان اعتبارنامه داده نشود چون مشکلات بسیار است اوضاع يك طواری سخت است که اگر ما بخواهیم قضاوت حقه بکنیم دچار يك مشکلاتی میشویم قضاوت را بمجلس شورای ملی واگذار کنیم همینطور هم رأی داده اند در صورت مجلس هم نوشته شده است و فردای آنروز بعضی از این کاندیدها که نامشان را نمیپریم با استاندار ملاقات کرده و انتشار دادند که اشخاص دیگری هم مداخله داشته ولی البته این نسبت صحیح نیست بالاخره گفتند بهترش این است که اعتبارنامه بدهیم بعد در آن روز آن قسمت اخیر خبر صورت مجلس تغییر پیدا کرده است حالا خود این صورت مجلس هم ماده شش آن که همان قسمت اخیر است بسیار قابل مطالعه است و بنده آنرا یادداشت کردم و با آنکه آنکس نوشته است خطی خوب نیست و اگر بد بخوانم معذور هستم (آن رفیق بنده هم ممکن است از من کله بکند که چرا گفتم خطی خوب نیست) دقت در این قسمت میتواند هر شخص محقق را بنکشف حقیقت موقوف بکند میگوید که چون اعتراضاتی که دوشمن الوایع واره ذکر شده خلاصه راجع است به کیفیت جریان انتخابات و عدم ملاحظه در خصوص اینکه انتخابات بعضی از بواحی تجدید و بجا اینکه قبل از صدور استوارنامه رسیدگی در مورد اعتراضات اساساً بمجلس شورای ملی واگذار شود بدون هر يك از این نظریات محض محظورات و اشکالاتی بود که انجمن مقول است در آن قسمت ها تصمیم قطعی اتخاذ

نماید چرا انجمن نتوانست تصمیم اتخاذ کند؟ انجمن باید در نتیجه آزادی که قانون اساسی باو داده است همیشه آزادانه تصمیم خودش را اتخاذ کند انجمن نباید هیچ جنبه را جز آن جنبه ای که دولت ایران بر طبق قانون اساسی معین کرده است چیز دیگری را نگاه بکند (نمایندگان صحیح است) لذا برای رفع هر گونه سوء تفاهم (این جمله خودش قابل تفسیر است) بالاخره امضاء کنندگان زیر چنین مقتضی دانستند که استوارنامه ها صادر و عین پرونده های اعتراضات و شکایات در ضمیمه همین صورت مجلس بمجلس شورای ملی تقدیم گردد و رسیدگی نسبت به کلیه اعتراضات و قضاوت آن موکول بنظر نمایندگان مجلس شورای ملی بشود. بنابراین در تاریخ روز یکشنبه ۲۴ اردی بهشت ماه ۱۳۲۳ این تاریخ هم برخلاف حقیقت است برای آنکه روز بعد که آن صورت جلسه اصلی که ازین رفته است و مورخ بتاریخ ۲۴ بوده است و این قسمت نوشته شده انحلال انجمن نظارت تبریز اعلان و ۱۶ فقره پرونده های راجع بانتخابات تبریز و توابع و اعتراضات آن بوسیله استانداری سوم به مجلس شورای ملی تقدیم گردید بامضای ۵ نفر از اعضای انجمن عرض کنم که حالا این يك قسمت است از دقت در این قسمت و از مقدمات همین صورت مجلس اینطور اکتشاف میشود. چون این صورت مجلس مشتمل بر يك مقدماتی است که از نظر اصول و قواعد نتیجه اش اتوماتیکمان باید این باشد که تجدید بشود انتخابات یا به قضاوت مجلس شورای ملی واگذار شود البته خود این موضوع هم یکی از آن دلایلی است که لازم میشود اعتبارنامه طبع شود تا آقایان صورت مجلس را به بینند زیرا مقدمات این صورت مجلس موضوعی را که عرض کردم نشان میدهد و این خود یکی از دلایل مؤثر اعتراضاتی است که عرض کردم مطلب دیگری که لازم است بعرض نمایم گان برسانم راجع به نمایندگی است که حالا بنده به عنوان مخالفت با اعتبارنامه او صحبت میکنم بر طبق محتویات پرونده و قوایع نظمیه در این مورد هیچ محل تردید نیست و مخصوصاً در صورت جلسه رسمی

و فوق العاده هیئت نظار انجمن آذر شهر که مستقیماً برای انجمن نظارت مرکزی خبریز فرستاده شده و این صورت مجلس را باز دیده کرده اند و این هم رسید پستخانه است که فرستنده اش را به انجمن نظارت مرکزی معین میکند این صورت مجلس حاکی است که برادر کسی که بنده با اعتبارنامه اش مخالفت میکنم (نمایندگان - اسحق چیست؟) آقای خوئی مشغول تطمیع بوده و پرونده تنظیم شده. علاوه بر این لازم است باطلاع نمایندگان معظم برسانم چندین پرونده تهدید و تطمیع دیگر هم تشکیل شده و این پرونده ها که تا کنون نظارش را ندیده ام از حیث تفصیل مشتمل بر تمام این حقایق است که بنده بعرض مجلس شورای ملی رساندم بنابراین نتیجه میکیریم که این انتخابات صحیح نیست و تحت تأثیر تطمیع و تهدید صورت گرفته و علی رغم احساسات آن قسمت از ملت ایران که برگردن این مملکت حق دارند یعنی اهالی تبریز بوقوع پیوسته و ما باید در سایه شهادت اخلاقی و انصاف و عدالت و حق شناسی با احساسات اهالی احترام بگذاریم و انعکاس شکایات و ندهای آنها را که از این پرونده ها میتوانیم درک کنیم تحت نظر بگیریم و متوجه باشیم که وادربار ملت ایران مسئول هستیم و اشخاص مسئول نباید تحت تأثیر هیچ نوع احساسات واقع بشوند مسئولیت منشاء يك وظایفی است که بآن وظایف هر کس بازی بکند قابل احترام نخواهد بود بنا بر این بنده استدعا میکنم که با در نظر گرفتن این توضیحات آقایان تصمیمی بگیرند که آن قسمت از ملت ایران انتظار دارد. آنها انتظارشان این بود که اعضاء انجمن نظار اتخاذ کنند تصمیمی را که اعلام کنند انتخابات باطل است ولی متأسفانه اینطور نشده است حالا امیدوار هستم که آقایان نمایندگان توضیحات بنده را مورد توجه قرار دهند و وظیفه ای را که قانون اساسی برای آنها مقرر داشته است با نحوه رضایت بخشی انجام بدهند.

نایب رئیس - آقای دکتر کشاورز پیشنهادی فرموده اند که قرآن میخواند:

دکتر کشاورز - پس میکیرم آقا

نایب رئیس - بسیار خوب. آقای امینی.

امینی - همکار محترم آقای شریعت زاده در حدود ۱۱ فقره ایراد داشتند در پرونده تبریز راجع به انتخابات آنجا که بنده بر حسب وظیفه خبری شعبه ناچارم نسبت بآنها دفاع بکنم اول راجع باین قسمت بود که آزادی انتخابات در تبریز جاری نبوده است علاوه بر اینکه نسبت باین موضوع مدرکی نشان ندادند و دلیل مقننی بیان نفرمودند پرونده تبریز حاکی بر این است که مبارزه شدید انتخاباتی در آنجا حکمفرما بوده است زیرا همانطور که در جلسه پیش بعنوان مقدمه عرض کردم تعداد آراء کاندیداها در حدود صد - صد و پنجاه و دو است تا با هم فاصله دارد در حدود صد و کسری کاندیدا در تبریز بوده است با این حال تصدیق میفرمائید مبارزه شدید انتخاباتی بوده است و این قسمت را نمیشود انکار کرد که از هیچ نوع آزادی انتخابات جلو گیری نشده است و بنده مخصوصاً يك قسمت را تذکر میدهم و آن راجع بشکایاتی بود که آقای سرتیپ زاده خودشان کرده بودند با چند نفر دیگر راجع ببدی وضع جریان و عدم آزادی انتخابات و خود ایشان انتخاب شدند با همان انجمن و با همان وضعیت و خود آقای شریعت زاده هم شاید این را منکر نباشند که اگر آزادی انتخابات نبود آقای سرتیپ زاده که هم به کیفیت انجمن ایراد داشتند و هم به آزادی انتخابات بالطبع امی شدند. فرمودند تطمیع و تهدید در بین بوده است بنده خیلی خوشوقتم که همان مدارکی که فرمودند بتوان تهدید و تطمیع در پرونده منعکس است و از نظر شعبه مکثوم بوده است آنها را بجزء میفرمودند که ما بتوانیم از آنها استفاده کنیم و نظر آقایان روشن شود. نسبت به کیفیت انجمن نظارت فرمودند انجمن نظارت که در تبریز تشکیل شده آنجا مخصوصاً خود آقای سرتیپ زاده جزء آن بودند در يك موقع که صحبت آزادی بود یا چه بود اعتراض کردند و از طرف وزارت کشور انتخابات تبریز را توقیف کردند بعداً بعد از آن عضو رفت آنجا و پس از هیئت ماه رسید کی سید الله عضدی را اگر آقایان با او آشنائی داشته باشند تصدیق میفرمایند

که يك مرد بی غرض و بی نظری است (صحیح است) ایشان پس از رسیدگی کامل باین جریان گذارش جامعی دادند بوزارت کشور مبنی بر اینکه اعضای انجمن از معارف تبریز بوده اند مخصوصاً آقای سراج میر که رئیس انجمن است گمان میکنم مورد توجه تمام آقایان تبریزیها باشند و یکی از اشخاصی است که عموم باو اعتماد دارند بنابر این نسبت بصلاحت انجمن بنده معذرت میخواهم از اینکه باید قائل شد انجمن بسیار صالحی بوده است. اشاره فرمودند که مقاماتی که صلاحیت نداشتند ممکن است در انتخابات دست داشتند یا وارد شده اند بنده عرض میکنم که اولاً این مقامات را که روی تو هم یا فکر آنها را وارد دانسته اند همان مقامات بشهادت خود جنابعالی آقای شریعت زاده همان مقامات یا مقامات دیگری با انتخابات جنابعالی درمازندران مخالفت کردند و لسی ملاحظه فرمودید که نظر عموم و نظر اکثریت و نظر ملت بر این شد که جنابعالی انتخاب بشوید اگر دخالت آن مقامات کمترین تأثیری را داشت ما امروز افتخار همکاری با جنابعالی را در این مجلس نداشتیم فرمودند اشخاصی که نباید انتخاب میشدند با اشخاصی که صالح بودند و زمینه محلی داشتند بستگی پیدا کردند و ائتلاف پیدا کردند ائتلاف در مورد انتخابات مشروع است اگر دقت بفرمائید احزاب با هم ائتلاف میکنند با هم کمک میکنند مثلاً یکی از آن آقایان که جنابعالی به ایشان ایراد کردید آقای رحیم زاده خوئی در این قسمت با آقا، اسکندری یا آقای ثقة الاسلامی یا کسانی که معروفیت و زمینه محلی داشتند با هم ائتلاف کردند و گفتند ما با هم کمک میکنیم مساعدت می کنیم بنظر بنده این ایراد واردی نیست. در يك قسمت فرمودند که اگر آنچه که بطور کلی میتوانم ایراد کنم یعنی حقیقه اگر بجریان يك انتخاباتی ایراد میشود و آن انتخابات را از جریان عادی و صحیح خارج میدانم آن اعتراضات نسبت بتمام کاندیداها وارد نیست یعنی اگر آقایان رأی دادید به چهار نفر از و کسلائی تبریز و آنها را و کسلائی صحیح تشخیص دادید و روی همین جریان

نسبت به سایر آقایان صحیح نمیدانید این قضاوت خیلی عادلانه نیست اگر جریان بد است نسبت بعموم و کسلائی تبریز بد بوده است نمیشود گفت چهار نفر انتخاب بشوند بعلمت آنکه آنها رأی محلی دارند انتخابات يك جریانی دارد که باید مطابق آن مقررات عمل بشود والا تصدیق میفرمائید هزارها آزادی خواه هستند و الا آن در خیابانها میچرخند و کیل هم نیستند اگر صرفاً از این نظر که شما آنها را آزادی خواه میدانید باید وکیل باشند با جریان نا صحیح و آلهائی را که آمده اند وکیل شده اند روی جریان صحیح نباید وکیل باشند بنده این قضاوت را عادلانه نمیدانم. در خصوص تصمیم انجمن باخذ رأی مخفی فرمودند البته این جریانی است که آقای شریعت زاده از خارج مطلع شده اند زیرا در پرونده چنین جریانی متذکر نمیشود که انجمن اول خواسته است رأی مخفی بگیرد یا صورت جلسه ای قبلاً تهیه کرده است بعد صورت جلسه را پاره کرده است و صورت جلسه مجددی تهیه کرده است البته وقتی که این صحبت شد مجدداً از طرف شعبه از انجمن توضیحات خواسته علت شد اینکه يك چنین جریانی پیش آمده است و صورت مجلس را پاره کرده اند و رأی مخفی میخواسته اند بگیرند چیست آقایان اعضاء انجمن جواب دادند که متأسفانه در اغلب نقاط روی بد بودن قانون انتخابات اینطور پیش آمده است اشخاصی که بستگی دارند با کاندیداها و اشخاصی که خودشان کاندیدا هستند خودشان عضو انجمن میشوند و بالطبع اگر عده ای موفقیت پیدا نکنند این ترتیب پیش میآید همین وضعیت در تبریز پیش آمده است عده در انجمن بوده اند که نظر نداشته اند باین اشخاصی که انتخاب شده اند آنروز قرار بوده است صورت مجلس را بنویسند ولی محو کرده اند و بعد و گفتند رأی مخفی بگیریم و صورت مجلس را هم شاید پاره کردند بهر حال آنچه در این پرونده نوشته شده است صورت جلسه فعلی است که از نظر مبارک گذشته است و از آنچه که مشاهده میشود نمیتوان گفت صورت جلسه ای بوده و پاره کرده اند یا يك نظری راجع بر رأی مخفی بوده است بنابر این شعبه از این مطلب بی اطلاع است. راجع باینکه انجمن نظر خودش را

ابلاغ نکرده است و آنرا بقضات مجلس گذاشته است و از آن قسمتی که وظیفه خودش بوده است کوتاهی کرده است بایستی در اینجا بنده جسارت بکنم آقای شریعت زاده الان خودتان در پشت همین تریبون راجع به آقای دکتر آقایان گزارش قرائت فرمودید و فرمودید اکثریت با اتفاق آراء که خودتان هم جزو آن بودید رأی دادید باینکه اگر انجمن انتخابات ارامنه رأی نداده است به آقای دکتر آقایان شعبه تصدیق کرده است ده این جریان صحیح بوده است و اعتبارنامه هم صادر کرده است خود جنابعالی این گزارش را با آب و تاب قرائت فرمودید و ایراد نکردید و آنرا صحیح دانستید بنده خیلی متأسفم و اصلاً نخواستم باور کنم که آقای شریعت زاده در يك مورد این عمل را صحیح میدانند در مورد اشخاص دیگر غلط میدانند. همان مشکلات و محظوراتی که در آن قسمت بوده است که انجمن نتوانسته است موافقت بکند همان مشکلات و اختلاف نظر نسبت باین اشخاص هم بوده است و اختلاف نظر دیگری در بین نبوده است و بنده از آقایان استدعا میکنم که از آقای اسکندری که نسبت بایشان هیچکس ایرادی ندارد و ایشان را وکیل طبیعی تبریز میدانند سؤال کنند چون بنده این موضوع را پرسیدم و ایشان بنده را قانع کردند که اشکالاتی جز نظر شخصی تدرین نبوده است میفرمائید که اعضای انجمن ۹ نفر بوده اند و ۵ نفر اکثریت میشود فرضاً که اینطور باشد این ایرادی نیست مخصوصاً که اعتبارنامه ها هر کدام هشت امضا داشت و همان اعضای بوده اند که اگر صورت جلسه را احیاناً امضا نکرده اند اعتبارنامه ها را امضا کرده اند در قسمت آذرشهر شما متکی شدید بیک رسید پست بمنوان اینکه آن جا تهدید و تطمیع شده است رسید پستخانه که در جیب جنابعالی هست آقای شریعت زاده رسید يك نامه یا يك صورت مجلسی است که فرستاده شده است و خیلی بجا بود که حضر تعالی آن صورت مجلسی که دال بر این قسمت است و حاکی بر این است که تهدید و تطمیع در کار بوده است و دلیل مکفی بود ممکن بود آن صورت جلسه را همراه می آوردید و در اینجا میخواندید آن صورت جلسه

نایب رئیس - عده که امضا کرده اند بیش از ۱۵ نفرند بنابراین شروع میکنیم برای مخفی. اخذ رأی بامهره هم مانند اخذ رأی با اوراق است و آقایان هم البته سابقه دارند مهره سفید علامت تنفیذ است و مهره سیاه علامت رد (در این موقع عده از نمایندگان از جلسه خارج شدند و جلسه از اکثریت افتاد)

دشتی - اکثریت نیست آقا جلسه را ختم کنید.

نایب رئیس - اجازه بفرمائید که به آقایان تذکره داده شود باینکه که مجلس را اکثریت بدهند.

دشتی - اینها مخصوصاً جلسه را از اکثریت انداختند

دوباره که نمیآیند.

(پس از چند دقیقه تأمل اکثریت حاصل نگردید)

(۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه)

نایب رئیس - متأسفانه عده از آقایان تشریف بردند و عده برای رأی کافی نیست در دستور هم انتخابات تبریز است و نمیتوانیم بکار دیگر بپردازیم اگر اجازه می فرمائید جلسه را ختم کنیم جلسه آینده روز ۵ شنبه هشتم سه ساعت پیش از ظهر دستور هم طرح اعتبارنامه نمایندگان تبریز (مجلس بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امیر تیمور